

Missatge per a la Quaresma 2014 del Papa Francesc

El dimarts 4 de febrer es presentava el missatge que el Sant Pare Francesc ens ha donat per viure la Quaresma del 2014. El tema principal del missatge és la pobresa, però marcant clarament la diferència entre la pobresa, que és evangèlica, i la misèria, essent la misèria –material, moral o espiritual– allò que cal combatre com a cristians.

Es va fer pobre per enriquir-nos amb la seva pobresa (cf. 2Co 8, 9)

Estimats germans i germanes,

En ocasió de la Quaresma us proposo algunes reflexions, per tal que us serveixin per al camí personal i comunitari de conversió. Començo recordant les paraules de sant Pau: «*Coneixeu prou bé la generositat de nostre Senyor Jesucrist; ell, essent ric, es va fer pobre per vosaltres, perquè us enriquíssiu amb la seva pobresa*» (2Co 8, 9). L'apòstol s'adreça als cristians de Corint per encoratjar-los a ser generosos i ajudar els fidels de Jerusalem que passen necessitat. Què ens diuen, als cristians d'avui, aquestes paraules de sant Pau? Què ens diu a nosaltres avui la invitació a la pobresa, a una vida pobra en sentit evangèlic?

La gràcia de Crist

Primer de tot, ens diu quin és l'estil de Déu. Déu no es revela mitjançant el poder i la riquesa del món, sinó mitjançant la debilitat i la pobresa: «*Essent ric, es va fer pobre per vosaltres...*». Crist, el Fill etern de Déu, igual al Pare en poder i glòria, es va fer pobre, va baixar enmig nostre, es va atansar a cada un de nosaltres, es va despullar, es "va buidar", per ser en tot semblant a nosaltres (cf. Fl 2, 7; He 4, 15). Quin gran misteri l'encarnació de Déu! La raó de tot això és l'amor diví, un amor que és gràcia, generositat, desig de proximitat, i que no dubta a donar-se i sacrificar-se per les criatures que estima. La caritat, l'amor és compartir tota circumstància de l'estimat. L'amor ens fa semblants, crea igualtat, derroca els murs i les distàncies. I Déu va fer això amb nosaltres. Jesús, en efecte, «*va treballar amb mans d'home, va pensar amb intel·ligència d'home, va obrar amb voluntat d'home, va estimar amb cor d'home. Nascut de la Verge Maria, es va fer veritablement un de nosaltres, en tot semblant a nosaltres excepte en el pecat*» (Conc. Ecum. Vat. II, Const. Past. Gaudium et spes, 22).

La finalitat de Jesús en fer-se pobre no és la pobresa en si mateixa, sinó -diu sant Pau- «...perquè us enriqueísseu amb la seva pobresa». No es tracta d'un joc de paraules ni d'una expressió sensacionalista. Al contrari, és una síntesi de la lògica de Déu, la lògica de l'amor, la lògica de l'Encarnació i la Creu. Déu no va fer caure sobre nosaltres la salvació des de dalt, com l'almoïna de qui dóna part d'allò que per a ell és superflu amb aparent pietat filantròpica. L'amor de Crist no és això! Quan Jesús entra a les aigües del Jordà i es fa batejar per Joan Baptista, no ho fa perquè necessita penitència, conversió; ho fa per estar enmig de la gent, necessitada de perdó, entre nosaltres, pecadors, i carregar-se el pes dels nostres pecats. Aquest és el camí que ha triat per consolar-nos, salvar-nos, alliberar-nos de la nostra misèria. Ens sorprèn que l'apòstol digui que no vam ser alliberats per mitjà de la riquesa de Crist, sinó per mitjà de la seva pobresa. I, no obstant això, sant Pau coneix bé «les insondables riqueses de Crist» (*Ef* 3, 8), «hereu de tot» (*He* 1, 2).

Què és, doncs, aquesta pobresa amb què Jesús ens allibera i ens enriqueix? És precisament la manera d'estimar-nos, d'ésser a prop nostre, com el bon samarità que s'acosta a aquest home que tots havien abandonat mig mort a la vora del camí (cf. *Lc* 10, 25ss). Allò que ens dóna veritable llibertat, veritable salvació i veritable felicitat és l'amor ple de compassió, de tendresa, que vol compartir amb nosaltres. La pobresa de Crist que ens enriqueix consisteix en el fet que es va fer carn, va carregar-se les nostres debilitats i els nostres pecats, comunicant la misericòrdia infinita de Déu. La pobresa de Crist és la major riquesa: la riquesa de Jesús és la seva confiança il·limitada en Déu Pare, és encomanar-se a Ell en tot moment, cercant sempre i només la seva voluntat i la seva glòria. És ric com ho és un nen que se sent estimat pels pares i els estima, sense dubtar ni un instant del seu amor i la seva tendresa. La riquesa de Jesús rau en el fet de ser el Fill, la seva relació única amb el Pare és la prerrogativa sobirana d'aquest Messies pobre. Quan Jesús ens convida a prendre el "jou suportable", ens convida a enriquir-nos amb aquesta "rica pobresa" i "pobre riquesa" seves, a compartir amb Ell l'esperit filial i fratern, a convertir-nos en fills en el Fill, germans en el germà Primogènit (cf. *Rm* 8, 29).

S'ha dit que l'única veritable tristesa és no ser sants (L. Bloy); podríem dir també que hi ha una única veritable misèria: no viure com a fills de Déu i germans de Crist.

El nostre testimoni

Podríem pensar que aquest "camí" de la pobresa va ser el de Jesús, mentre que nosaltres, que venim després d'Ell, podem salvar el món amb els mitjans

humans adequats. No és així. En tota època i en tot lloc, Déu segueix salvant els homes i salvant el món mitjançant la pobresa de Crist, que es fa pobre en els Sagraments, en la Paraula i en la seva Església, que és un poble de pobres. La riquesa de Déu no pot passar a través de la nostra riquesa, sinó sempre i només a través de la nostra pobresa, personal i comunitària, animada per l'Esperit de Crist.

A imitació del nostre Mestre, els cristians som cridats a mirar les misèries dels germans, a tocar-les, a fer-nos-en càrrec i a realitzar obres concretes per alleujar-les. La misèria no coincideix amb la pobresa; la misèria és la pobresa sense confiança, sense solidaritat, sense esperança. Podem distingir tres tipus de misèria: la misèria material, la misèria moral i la misèria espiritual. La misèria material és aquella que habitualment anomenem pobresa i toca als que viuen en una condició que no és digna de la persona humana: privats dels drets fonamentals i dels béns de primera necessitat com el menjar, l'aigua, les condicions higièniques, la feina, la possibilitat de desenvolupament i de creixement cultural. Davant d'aquesta misèria l'Església ofereix el seu servei, la seva *diakonia*, per respondre a les necessitats i curar aquestes ferides que desfiguren la cara de la humanitat. En els pobres i en els últims veiem el rostre de Crist; estimant i ajudant els pobres estimem i servim Crist. Els nostres esforços s'orienten també a trobar la manera que cessin al món les violacions de la dignitat humana, les discriminacions i els abusos, que, en tants casos, són l'origen de la misèria. Quan el poder, el luxe i els diners es converteixen en ídols, es posen per davant de l'exigència d'una distribució justa de les riqueses. Per tant, cal que les consciències es converteixin a la justícia, a la igualtat, a la sobrietat i en compartir.

No és menys preocupant la misèria moral, que consisteix en convertir-se en esclaus del vici i del pecat. Quantes famílies hi ha que viuen angoixades perquè algun dels membres -sovint jove- té dependència de l'alcohol, les drogues, el joc o la pornografia! Quantes persones hi ha que han perdut el sentit de la vida, són privades de perspectives per al futur i han perdut l'esperança! I quantes persones hi ha que es veuen obligades a viure aquesta misèria per condicions socials injustes, per manca d'una feina, cosa que els priva de la dignitat que dona portar el pa a casa, per falta d'igualtat respecte dels drets a l'educació i la salut. En aquests casos la misèria moral podria anomenar-se gairebé com un suïcidi incipient. Aquesta forma de misèria, que també és causa de ruïna econòmica, sempre va lligada a la misèria espiritual, que ens colpeja quan ens allunyem de Déu i rebutgem el seu amor. Si considerem que no necessitem Déu -que en Crist ens dona la mà- perquè

pensem que ens bastem a nosaltres mateixos, ens encaminem per un camí de fracàs. Déu és l'únic que veritablement salva i allibera.

L'Evangeli és el veritable antídoto contra la misèria espiritual: en cada ambient el cristià és cridat a portar l'anunci alliberador que exigeix el perdó pel mal comès, que Déu és més gran que el nostre pecat i ens estima gratuïtament, sempre, i que estem fets per a la comunió i per a la vida eterna. El Senyor ens convida a anunciar amb joia aquest missatge de misericòrdia i d'esperança! És bonic experimentar la joia d'estendre aquesta bona nova, de compartir el tresor que se'ns ha confiat, per consolar els cors afligits i donar esperança als germans i germanes enfonsats en la buidor. Es tracta de seguir i imitar Jesús, que va anar a la recerca dels pobres i els pecadors com el pastor amb l'ovella perduda, i ho va fer ple d'amor. Units a Ell podem obrir amb valentia nous camins d'evangelització i promoció humana.

Estimats germans i germanes, que aquest temps de Quaresma trobi a tota l'Església disposada i sol·lícita a l'hora de testimoniar als qui viuen en la misèria material, moral i espiritual el missatge evangèlic, que es resumeix en l'anunci de l'amor del Pare misericordiós, llest per abraçar en el Crist a cada persona. Podrem fer-ho en la mesura que ens conformem al Crist, que es va fer pobre i ens va enriquir amb la seva pobresa. La Quaresma és un temps adequat per desposseir-se, i ens farà bé demanar-nos de quines coses podem privar-nos per ajudar i enriquir els altres amb la nostra pobresa. No oblidem que la veritable pobresa fa mal: no seria vàlid desposseir-se sense aquesta dimensió penitencial. Desconfio de l'almoïna que no costa i no fa mal.

Que l'Esperit Sant, gràcies al qual «[som] miserables, però n'enriquim molts; sense tenir res, som amos de tot» (2 Cor 6, 10), sostingui els nostres propòsits i enforteixi en nosaltres l'atenció i la responsabilitat davant la misèria humana, perquè siguem misericordiosos i agents de misericòrdia. Amb aquest desig, asseguro la meva pregària per tots els creients. Que cada comunitat eclesial recorri profitosament el camí quaresmal. Us demano que pregueu per mi. Que el Senyor us beneeixi i la Mare de Déu us guardi.

Vaticà, 26 desembre 2013

Festa de Sant Esteve, diaca i protomàrtir